

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
INTERNET: <http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/157/157/98

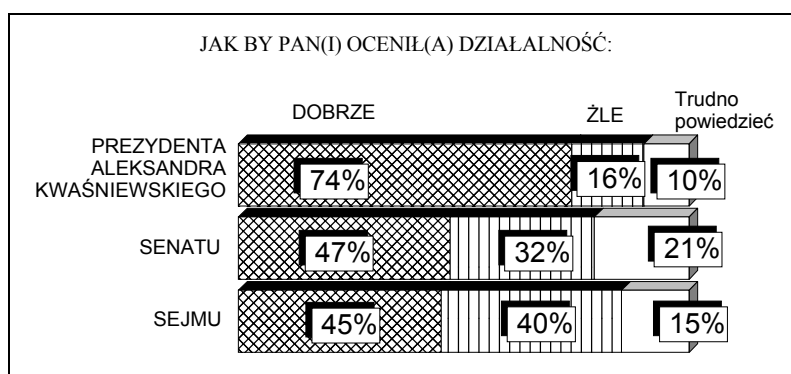
OCENA DZIAŁALNOŚCI WYBRANYCH INSTYTUCJI POLITYCZNYCH

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LISTOPAD '98

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- ◆ W stosunku do pomiaru wrześnieowego pogorszyła się ocena działalności urzędu prezydenta (spadek odsetka ocen pozytywnych o 6 punktów). Nie zmieniło to jednak jego najlepszej pozycji wśród ocenianych instytucji politycznych: 74% Polaków dobrze ocenia jego działalność, podczas gdy jedynie 16% wyraża niezadowolenie.

- ◆ W ciągu miesiąca nie zmieniła się znacząco ocena działalności Sejmu. Oceny dobre (45%) nieznacznie przeważają nad złymi (40%).
- ◆ W porównaniu z sondażem wrześnieowym odnotowaliśmy niewielką poprawę opinii o Senacie: (6-punktowy spadek odsetka ocen krytycznych). Obecnie 47% ankietowanych akceptuje działalność Senatu, a co trzeci Polak wystawia mu ocenę negatywną. Znacząca grupa respondentów (21%) nie potrafi się wypowiedzieć na temat jego pracy.

Ocena głównych instytucji życia publicznego w Polsce jest przedmiotem naszych regularnych badań. W październiku ankietowani oceniali pracę trzech instytucji politycznych: prezydenta, Sejmu i Senatu. Sondaż¹ przeprowadziliśmy tuż po wyborach samorządowych, czyli w okresie wzmożonego zainteresowania działalnością instytucji publicznych.

OCENA DZIAŁALNOŚCI PREZYDENTA

Urząd prezydenta jest od wielu miesięcy najwyżej oceniany spośród instytucji polskiego życia publicznego. Wprawdzie od września odsetek pozytywnych opinii o jego działalności nieco się obniżył (o 6 punktów), jednak nadal zdecydowana większość Polaków (74%) ocenia ją dobrze. Wysokie notowania prezydenta RP, na poziomie powyżej 70% ocen dobrych, utrzymują się prawie od roku i nie wykazują różnicowań w grupach socjo-demograficznych. Stosunkowo mniej ocen dobrych wystawili prezydentowi jedynie rolnicy oraz pracownicy fizyczno-umysłowi (po 63% wskazań). Respondenci należący do tych grup wyraźnie częściej niż inni udzielili odpowiedzi „trudno powiedzieć” (odpowiednio 16% i 18% wskazań), co może wynikać z ich nieco słabszej orientacji w życiu politycznym kraju. Warto zauważyć, że chociaż dochody na osobę nie różnicują odpowiedzi na to pytanie, na opinii o prezydencie wpływa stopień zadowolenia z własnej sytuacji materialnej: im lepsza ocena tej sytuacji, tym wyraźniejsza aprobatą urzędu prezydenckiego.

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (101), 15-20 października ‘98, reprezentatywna próba losowo-adresowa dorosłych mieszkańców Polski (N=1094).

Tabela 1 w procentach

Oceniana instytucja	Oceny	Wskazania respondentów według terminów badań									Zmiany X '98-IX '98
		III '97	XII '97	II '98	V '98	VI '98	VII '98	VIII '98	IX '98	X '98	
Prezydent	dobra	58	71	70	76	74	75	74	80	74	-6
	zła	30	18	21	17	19	15	16	14	16	+2

W tabeli pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”.

Ocena działalności prezydenta jest ściśle związana z poglądami politycznymi ankietowanych. Ogólnie można powiedzieć, że najbardziej zwartą grupę jego zwolenników stanowią osoby identyfikujące się z lewicą, jednak akceptuje go również większość ankietowanych o odmiennej orientacji politycznej. Osoby określające swoje poglądy jako lewicowe są znacznie częściej skłonne pozytywnie oceniać jego działalność (94% wskazań) niż ankietowani o poglądach centrowych (77%), a zwłaszcza prawicowych (61%). Nie zawiedli się w swoich oczekiwaniach respondenci, którzy głosowali na Aleksandra Kwaśniewskiego w ostatnich wyborach prezydenckich: 90% z nich pozytywnie ocenia działalność urzędu prezydenckiego. Jednak również zdecydowana większość (63%) elektoratu Lecha Wałęsy wystawia dobre oceny obecnemu prezydentowi.

W dniach poprzedzających sondaż odbyły się wybory samorządowe. W trakcie kampanii wyborczej pojawiły się głosy zarzucające prezydentowi Kwaśniewskiemu popieranie opozycji. Pomimo tych kontrowersji pozytywne oceny działalności prezydenta dominują w elektoratach wszystkich głównych ugrupowań politycznych, zarówno koalicji, jak i opozycji. Najwyższe notowania ma prezydent wśród wyborców SLD (91% ocen dobrych), jednak również ponad trzy czwarte zwolenników Unii Wolności i prawie dwie trzecie elektoratu AWS wystawia jego działalności oceny pozytywne, co wskazuje na postrzeganie jej jako ponadpartyjnej.

Tabela 2

w procentach

Elektoraty partii i ugrupowań politycznych*	Ocena działalności prezydenta		
	dobra	zła	Trudno powiedzieć
SLD	91	6	4
PSL	81	12	6
UW	78	20	2
AWS	63	30	7
Nie głoszący	67	15	18

* Ustalono według odpowiedzi na pytanie, na którą partię badany(a) głosował(a) w ostatnich wyborach parlamentarnych.

OCENA DZIAŁALNOŚCI SEJMU I SENATU

Działalność parlamentu jest oceniana przez Polaków gorzej niż praca prezydenta. Oceny te są surowe zwłaszcza w stosunku do Sejmu, jednak od września notujemy stopniową ich poprawę.

Aprobata działalności Senatu utrzymuje się w bieżącym roku na poziomie zbliżonym do oceny Sejmu (obecnie jest nieznacznie wyższa). Odsetek ankietowanych wyrażających dezaprobatę jest jednak regularnie wyraźnie niższy niż w przypadku Sejmu, natomiast więcej osób nie potrafi ocenić pracy Senatu (w październiku 21% odpowiedzi „trudno powiedzieć”). Można to wyjaśnić słabszą orientacją społeczeństwa w działalności izby wyższej.

Tabela 3

w procentach

Oceniana instytucja	Oceny	Wskazania respondentów według terminów badań									Zmiany X '98-IX '98
		III '97	XII '97	II '98	V '98	VI '98	VII '98	VIII '98	IX '98	X '98	
Senat	dobra	35	39	46	49	48	44	42	46	47	+1
	zła	47	31	34	34	35	38	39	38	32	-6
Sejm	dobra	35	40	45	44	43	38	38	45	45	0
	zła	51	39	42	45	46	50	47	42	40	-2

W tabeli pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”.

Akceptacja działalności parlamentu związana jest z pozycją społeczno-zawodową respondenta. Obie izby otrzymują wyższe oceny u ankietowanych lepiej wykształconych oraz osób pracujących w zakładach należących do sfery budżetowej. Zarówno w przypadku Sejmu, jak i Senatu (podobnie jak przy ocenie działalności prezydenta) zdecydowanie najgorsze oceny wystawiają rolnicy. Wyjątkowo krytycznie nastawieni są oni do działalności obecnego Sejmu: co drugi z nich (50%) ocenia ją negatywnie, a niespełna co trzeci (30%) - pozytywnie.

Na zróżnicowanie opinii o parlamencie wpływa poziom zadowolenia z własnej sytuacji materialnej. Osoby, które pozytywnie oceniają swoje warunki materialne, lepiej też postrzegają działalność Sejmu i Senatu.

Spośród elektoratów głównych partii i ugrupowań politycznych najlepiej oceniają Sejm wyborcy Unii Wolności, a najgorzej ci, którzy głosowali na SLD. Warto zauważyć, że uznanie dla Sejmu wśród dwóch głównych adwersarzy na scenie politycznej, AWS i SLD, jest obecnie bardzo zbliżone, choć wyborcy AWS częściej nie mają zdania na ten temat, a w elektoracie SLD przeważają oceny negatywne. Aprobatę Sejmu wyraża także blisko połowa (49%) wyborców PSL. Najmniej pozytywnie oceniają jego działalność osoby, które nie wzięły udziału w ostatnich wyborach parlamentarnych, one też najczęściej nie mają zdania na ten temat.

Tabela 4

w procentach

Elektoraty partii i ugrupowań politycznych*	Ocena działalności Sejmu		
	dobra	zła	Trudno powiedzieć
UW	64	31	5
PSL	49	37	14
AWS	46	38	15
SLD	44	47	10
Nie głosujący	36	43	21

* Ustalane według odpowiedzi na pytanie, na którą partię badany(a) głosował(a) w ostatnich wyborach parlamentarnych.

Akceptacja działalności Senatu jest znacznie ściślej związana z orientacją polityczną badanych niż ocena Sejmu. Osoby deklarujące poglądy prawicowe wyraźnie częściej wystawiają Senatowi oceny dobre (60% wskazań) niż respondenci o poglądach lewicowych (45%); w przypadku Sejmu ta zależność również występuje, lecz jest słabsza (53% ocen dobrych wśród ankietowanych o poglądach prawicowych, 48% wśród identyfikujących się z lewicą). Większą „prawicowość” Senatu można częściowo wytłumaczyć tym, że parlamentarna większość AWS w nim (ponad 50% mandatów) jest wyraźniejsza niż w Sejmie.

Tendencja ta znajduje odzwierciedlenie w uznaniu działalności izby wyższej wśród wyborców poszczególnych partii. W odróżnieniu od ocen wystawianych Sejmowi, akceptacja Senatu jest wyraźnie wyższa wśród wyborców AWS niż w elektoracie SLD. Warto zauważyć, że jedynie sympatycy Unii Wolności w swojej większości pozytywnie oceniają działalność wszystkich trzech badanych instytucji. Wskazuje to na zgeneralizowane poparcie tej grupy ankietowanych dla organów państwa.

Tabela 5 w procentach

Elektoraty partii i ugrupowań politycznych*	Ocena działalności Senatu		
	dobra	zła	Trudno powiedzieć
UW	72	19	9
AWS	52	31	17
PSL	48	28	25
SLD	39	43	18
Nie głosujący	40	34	26

* Ustalono według odpowiedzi na pytanie, na którą partię badany(a) głosował(a) w ostatnich wyborach parlamentarnych.

W stosunku do pomiaru z września '98 pogorszeniu uległa ocena działalności prezydenta, lecz spośród badanych instytucji politycznych sposób sprawowania przez niego urzędu ma wciąż najwyższe notowania. Oceny Sejmu utrzymują się na poziomie sprzed miesiąca. Nieco wzrosło uznanie dla działalności Senatu, co znajduje wyraz w obniżeniu się odsetka opinii negatywnych.

Opracował

Michał WENZEL

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Jak by Pan(i) ocenił(a) działalność prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego?

(%)

	Zdecydowa- nie dobrze	Raczej dobrze	Raczej źle	Zdecydowa- nie źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	17	57	13	3	10	1092
Płeć						
Mężczyźni	16	58	15	3	8	517
Kobiety	17	56	12	3	12	574
Wiek						
18-24 lat	16	54	12	4	14	156
25-34	9	67	15	3	6	193
35-44	15	56	15	3	12	238
45-54	17	57	14	3	9	174
55-64	28	49	13	5	5	146
65 lat i więcej	19	57	10	1	13	185
Miejsce zamieszkania						
Wieś	15	55	15	3	12	399
Miasto do 20 tys.	18	59	14	0	9	115
od 21 do 100 tys.	18	57	12	3	11	234
101-500 tys.	17	58	15	4	6	209
501 tys. i więcej mieszk.	18	59	8	6	8	134
Region						
Północny	12	52	17	4	14	125
Zachodni	22	61	9	1	6	111
Środkowo-zachodni	22	62	7	2	8	160
Środkowy	14	54	13	5	14	205
Wschodni	13	55	22	0	10	123
Południowo-wschodni	15	58	12	3	12	166
Południowo-zachodni	18	59	15	4	4	201
Wykształcenie						
Podstawowe	19	51	14	3	13	340
Zasadnicze zawodowe	13	59	15	3	10	321
Średnie	18	61	10	3	8	340
Wyższe	15	59	17	4	5	91
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	16	55	15	5	8	55
Prac. umysł. niż. szczebla	15	61	13	4	7	116
Pracownicy fiz. - umysł.	19	44	13	6	18	71
Robotnicy wykwalifikowani	11	62	19	1	8	92
Robotnicy niewykwalifik.	12	71	9	0	9	47
Rolnicy	12	51	16	4	16	80
Pracujący na własny rach.	9	64	18	4	5	77
Bierni zawodowo						
Renciści	20	55	12	4	10	126
Emeryci	22	58	10	1	9	211
Uczniowie i studenci	17	55	9	8	10	67
Bezrobotni	16	52	17	0	14	89
Gospodynie domowe i inni	19	59	13	3	6	59
Pracuje w:						
sferze budżetowej	25	55	9	3	8	121
sekt. państw., publicznym	11	56	21	5	7	102
sp. właśc. pryw. i państwa	10	64	13	2	11	69
sekt. pryw. poza rolnict.	12	61	14	3	9	192
prywatnym gosp. rolnym	13	49	18	3	17	90
Dochody na jedną osobę						
Do 275 zł	14	56	16	3	11	166
276 - 399	19	55	14	3	10	182
400 - 549	19	56	12	2	10	256
550 - 799	18	61	12	4	5	155
Powyżej 799 zł	19	56	16	3	6	144
Ocena własnych war. mater.						
źle	14	49	16	6	15	285
Średnie	17	59	13	2	10	506
Dobre	18	62	12	2	5	300
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	13	51	15	8	12	68
Raz w tygodniu	15	58	15	3	9	600
Kilka razy w miesiącu	15	57	17	1	10	145
Kilka razy w roku	22	61	8	2	8	189
W ogóle nie uczestniczy	20	49	10	4	17	90
Poglądy polityczne						
Lewica	34	60	2	0	3	274
Centrum	18	59	13	2	8	263
Prawica	5	56	24	8	7	318
Trudno powiedzieć	10	53	13	1	24	236

Tabela 2. Jak by Pan(i) ocenił(a) działalność **Senatu?**

(%)

	Zdecydowa- nie dobrze	Raczej dobrze	Raczej źle	Zdecydowa- nie źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	1	46	28	4	21	1091
Płeć						
Mężczyźni	2	49	29	5	14	516
Kobiety	0	42	27	4	26	574
Wiek						
18-24 lat	0	45	31	4	20	156
25-34	0	56	27	3	14	193
35-44	1	46	29	3	21	238
45-54	1	42	34	5	19	174
55-64	3	48	26	6	17	146
65 lat i więcej	1	38	22	6	33	185
Miejsce zamieszkania						
Wieś	1	44	28	4	24	398
Miasto do 20 tys.	3	42	32	2	20	115
od 21 do 100 tys.	1	46	26	6	21	234
101-500 tys.	1	51	29	4	14	209
501 tys.i więcej mieszk.	0	46	27	6	21	134
Region						
Północny	1	50	24	7	18	124
Zachodni	4	49	29	2	15	111
Środkowozachodni	0	44	29	5	21	160
Środkowy	0	41	34	6	21	205
Wschodni	2	47	21	6	24	123
Południowo-wschodni	1	41	30	3	25	166
Południowo-zachodni	1	51	26	3	19	201
Wykształcenie						
Podstawowe	0	37	28	5	29	340
Zasadnicze zawodowe	1	50	27	3	19	320
Średnie	1	48	29	4	17	340
Wyższe	5	54	26	6	10	91
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	6	46	23	7	19	55
Prac.umysł.niż.szczębla	0	53	28	1	18	116
Pracownicy fiz.- umysł.	1	52	22	4	21	71
Robotnicy wykwalifikowani	0	55	34	2	9	92
Robotnicy niewykwalifik.	0	41	27	3	29	47
Rolnicy	1	34	37	4	24	79
Pracujący na własny rach.	0	49	33	9	9	77
Bierni zawodowo						
Renciści	1	39	20	4	36	126
Emeryci	2	44	26	6	21	211
Uczniowie i studenci	0	36	37	5	22	67
Bezrobotni	1	42	34	4	19	89
Gospodynie domowe i inni	0	62	21	0	17	59
Pracuje w:						
sferze budżetowej	2	50	33	4	11	121
sekt. państw., publicznym	2	46	32	3	16	102
sp. właśc. pryw. i państwa	0	56	19	3	22	69
sekt. pryw. poza rolnict.	0	50	30	5	16	192
prywatnym gosp. rolnym	1	37	32	3	27	89
Dochody na jedną osobę						
Do 275 zł	1	45	26	3	25	166
276 - 399	0	50	25	6	18	182
400 - 549	2	47	29	3	19	256
550 - 799	0	45	29	3	22	155
Powyżej 799 zł	3	50	27	6	14	144
Ocena własnych war. mater.						
źle	1	36	33	8	22	285
Średnie	1	44	29	3	23	505
Dobre	2	58	22	4	15	300
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	3	52	13	5	28	68
Raz w tygodniu	1	47	29	3	20	600
Kilka razy w miesiącu	0	48	28	4	20	145
Kilka razy w roku	1	44	31	3	20	188
W ogóle nie uczestniczy	0	33	30	14	24	90
Poglądy polityczne						
Lewica	0	45	36	5	14	273
Centrum	1	49	27	5	19	263
Prawica	3	57	24	4	13	318
Trudno powiedzieć	1	28	27	4	41	236

Tabela 3. Jak by Pan(i) ocenił(a) działalność Sejmu?

(%)

	Zdecydowa- nie dobrze	Raczej dobrze	Raczej źle	Zdecydowa- nie źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	1	44	35	5	15	1091
Płeć						
Mężczyźni	1	46	37	6	10	516
Kobiety	1	42	33	4	20	574
Wiek						
18-24 lat	0	44	33	6	17	156
25-34	0	53	32	3	12	193
35-44	1	41	40	4	13	238
45-54	0	42	40	6	13	174
55-64	3	45	34	4	13	146
65 lat i więcej	1	37	29	6	26	185
Miejsce zamieszkania						
Wieś	1	42	33	5	20	398
Miasto do 20 tys.	1	39	42	6	11	115
od 21 do 100 tys.	1	44	35	5	15	234
101-500 tys.	1	49	35	6	10	209
501 tys. i więcej mieszk.	1	43	37	4	16	134
Region						
Północny	1	42	35	10	11	124
Zachodni	2	47	40	1	9	111
Środkowo-zachodni	0	48	34	6	13	160
Środkowy	1	38	41	3	17	205
Wschodni	2	46	27	6	19	123
Południowo-wschodni	1	38	37	2	22	166
Południowo-zachodni	1	48	30	6	14	201
Wykształcenie						
Podstawowe	1	34	37	6	23	340
Zasadnicze zawodowe	1	47	32	5	15	320
Średnie	1	48	34	4	12	340
Wyższe	1	51	41	2	4	91
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	3	42	43	4	8	55
Prac. umysł. niż. szczebla	0	55	30	1	15	116
Pracownicy fiz.- umysł.	0	52	30	6	12	71
Robotnicy wykwalifikowani	0	46	43	2	8	92
Robotnicy niewykwalifik.	0	52	32	2	14	47
Rolnicy	1	29	45	5	20	79
Pracujący na własny rach.	0	42	44	10	4	77
Bierni zawodowo						
Renciści	1	40	28	6	26	126
Emeryci	2	41	33	6	18	211
Uczniowie i studenci	0	37	35	8	19	67
Bezrobotni	1	42	37	5	16	89
Gospodynie domowe i inni	0	56	27	1	16	59
Pracuje w:						
sferze budżetowej	2	51	37	2	9	121
sekt. państw., publicznym	1	43	42	4	10	102
sp. właśc. pryw. i państwa	0	50	32	4	14	69
sekt. pryw. poza rolnict.	0	49	38	6	8	192
prywatnym gosp. rolnym	1	32	41	3	23	89
Dochody na jedną osobę						
Do 275 zł	1	47	30	7	15	166
276 - 399	0	41	38	5	16	182
400 - 549	1	45	37	3	14	256
550 - 799	2	47	36	2	13	155
Powyżej 799 zł	1	50	35	5	9	144
Ocena własnych war. mater.						
źle	0	32	42	9	17	285
Średnie	1	43	36	3	18	505
Dobre	2	56	28	4	10	300
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	3	56	13	4	25	68
Raz w tygodniu	1	44	36	4	15	600
Kilka razy w miesiącu	0	45	36	5	14	145
Kilka razy w roku	1	41	39	4	14	188
W ogóle nie uczestniczy	0	34	35	13	18	90
Poglądy polityczne						
Lewica	0	48	41	5	6	273
Centrum	1	46	37	5	11	263
Prawica	2	51	33	4	11	318
Trudno powiedzieć	1	27	29	5	38	236